

Reescriure i escriure

Una altra Lucrècia, *si us plau*. A partir de l'obra de dramaturgs com Jean Racine (1639-1699) i, sobretot, durant el segle XVIII sota l'estètica neoclàssica, els poetes dramàtics van trobar en determinats passatges de la història de Roma la pedrera a partir de la qual bastir els seus exemples morals. Un dels temes recurrents fou el de Lucrècia: la dona bella i virtuosa que per fidelitat a la raó i al marit rebutja els requeriments amorosos de Tarquí el jove, de l'estirp dels tirans que tenen Roma sotmesa. Aquest, acostumat a prendre per força allò que li és negat per la raó, viola Lucrècia, no ja pel plaer, sinó perquè és el major mal que li pot fer a aquesta dona que s'ha negat a satisfer la seua voluntat. Així, després de consumat l'acte despòtic, Lucrècia, ultratjada en allò que li era més propi, la mateixa dignitat, es lleva la vida davant del marit perquè viure sense dignitat no és vida. Aquest serà el detonant que assenyalarà a la resta del romans el camí que hauran de seguir: o viure com a homes lliures o agenollats com a esclaus sotmesos als capricis del tirà. Per exemple, aquest fou el tema de les tragèdies homònimes que van escriure N. Fernández de Moratín (1763) i Joan Ramis (1769). Magí Sunyer, conegut novel·lista i poeta, ha triat aquesta mateixa tragèdia per donar-se a conèixer com a dramaturg.

L'autor reescriu en prosa la història clàssica i, a més del tema, formalment guarda un cert paral·lelisme amb els precedents neoclàssics perquè en conserva l'estructura en cinc actes, tot i que ara se'ns ofereixen acompanyats d'un pròleg i d'un epíleg. En aquell, se'ns presenten dos personatges, Cecília i Maria, dues joves dels nostres dies que, durant una sessió fotogràfica comenten la història tràgica de Lucrècia i la vigència del seu exemple. A fi de veure'n l'actualitat, la primera es proposa d'explicar a la segona la història clàssica amb personatges moderns. Alhora, ens proposa assistir a una sessió de teatre «dins del teatre», que és la història coneguda que representaran altres personatges, alguns dels quals conserven els noms dels referents clàssics: Lucrècia o Tarquí.

L'autor, a més, al llarg de l'obra compta amb la «complicitat» de la música d'una obra *bufa* com és *Les noces de Fígaro* o amb el joc de les càmeres fotogràfiques de Cecília i Maria amb les

Magí Sunyer, *Lucrècia*, Arola Editors, Tarragona, 2005, 95 pàgs.

Francesc Foguet, *Teatre, guerra i revolució*. Barcelona, 1936-39, PAM, Barcelona, 450 pàgs.

quals «reactualitzen o fixen» la història que paral·lelament representen Lucrècia, Andreu, Tarquí, Felip i Emili.

Sunyer ens ofereix, doncs, una «tragèdia contemporània» en la qual el despotisme s'exerceix des del món laboral i sobre aquells que són més febles: les dones. Però alhora, com adverteix el personatge de Cecília en l'epíleg: «l ara imagina que Lucrècia sigui negra, o que no tingui papers, o que depengui de Tarquí per mantenir els fills», ens en proposa una reescriptura i reactualització de la vella història romana, gens aliena al temps que vivim, en el qual l'arbitrarietat i la violència dels més forts és exercida cada dia sobre els més febles. Pensem per exemple en això que se'n diu violència masculista, i la història de Lucrècia no ens serà gens aliena.

Segurament, com en tantes altres coses, crec que no parem prou atenció als estudis escènics que, en els darrers anys passen per una expansió que va en augment. És per això que vull cridar l'atenció sobre una de les monografies més notables que s'hi ha publicat en l'últim any. Foguet, crític teatral i professor de la UAB, amb *Teatre, guerra i revolució*. Barcelona, 1936-1939 ens ofereix el resultat parcial de la seua tesi doctoral, una obra la vàlua de la qual ja fou reconeguda amb l'atorgament del premi Serra d'Or 2006, en l'apartat de recerca d'humanitats. Dic parcial perquè del treball global que l'autor ha realitzat sobre aquest període —entre altres contribucions esparses en revistes i miscel·lànies— ja han aparegut les monografies *El teatre català en temps de guerra i revolució*

(1936-1939). A propòsit de «Mirador» i de «Meridià» (1999), *Teatre de guerra i revolució de Joan Oliver. Set peces teatrals atribuïdes...* (1999) o *Las juventudes libertarias y el teatro revolucionario. Catalunya (1936-1939)* (2002). Pose aquests exemples perquè palesen la minuciositat de la recerca i la passió que Foguet ha dedicat a aquest període tan convuls. No obstant això, el centre del seu interès —i de l'obra que ara ací ens interessa— ha estat l'activitat escènica professional a la ciutat de Barcelona durant el període bèl·lic.

Foguet estructura el volum en quatre parts, al llarg de les quals estudia successivament l'actuació sindical de la CNT i la UGT en els sectors dels espectacles públics; la política teatral de la Generalitat de Catalunya, a través dels estaments més polítics (la Conselleria de Cultura), els més professionals (Teatre català de la comèdia) o la promoció de premis oficials de teatre; les propostes teòriques de renovació teatral (de tendència anarcosindicalista o frontpopulista); i la recepció de les estrenes de la dramaturgia catalana. Al capdavall, una de les conclusions a les quals arriba l'autor és que «en plena guerra i revolució, l'escena catalana acusà una considerable desorientació estètica en la cartellera o, si més no, una disjunció paradoxal entre el discurs revolucionari i la pràctica teatral, en les seves variades manifestacions». El desencaix entre el *docere* i el *delectare* en temps de guerra no sempre van de la maneta.

L'estudi es complementa amb una extensa bibliografia, que inclou la relació de les capçaleres, testimonis i fons documentals consultats, així com un índex onomàstic molt útil a l'hora de localitzar ràpidament alguns dels protagonistes d'aquella gestió i d'aquell teatre: polítics, dramaturgs, directors, actors o actrius, etc.

No hi ha dubte que és l'estudi més complet, rigorós i sòlid de tots els que s'han fet fins ara sobre aquest període i espai, que supera de molt altres aportacions parcials com les de Robert Marrast o monogràfiques com les de Francesc Burguet. Una aportació molt pertinent ara que ja fa setanta anys de la rebel·lió militar i els fets posteriors, i necessària per reconstruir una part d'això que en diuen «memòria històrica».